

Priročnik za zero waste občine

PRIROČNIK ZA USTANAVLJANJE, IZVAJANJE IN SPREMLJANJE PROGRAMA ZERO WASTE ZNOTRAJ OBČIN

Kazalo

UVOD

1 TEMELJI

- Ozaveščanje
-

2 PRVI KORAKI

- Predstavitev programa občini
 - Uradna registracija
 - Ocena trenutnega stanja
-

3 PRIPRAVA NAČRTA

- Delavnica o prihodnjih ukrepih za zero waste program
 - Finalizacija ukrepov in ciljev
-

4 ANIMACIJA LOKALNIH ZAINTERESIRANIH SKUPIN

- Javna predstavitev načrta zero waste prebivalcem in medijem
-

5 SKLEP IN ZAVEZE OBČIN

- Potrditev načrta zero waste s strani pristojnih organov
-

6 NADALJEVANJE DELA SKUPAJ

- Spremljanje in poročanje
 - Uspešni primeri
-

ZAKLJUČEK

UVOD

Evropa prehaja iz linearnega na krožni model upravljanja z viri in izvajanje teh sprememb poteka na lokalni ravni. Danes velja ambiciozna zakonodaja Evropske unije v zvezi z odpadki in recikliranjem, medtem ko uvedba evropskega zelenega dogovora (European Green Deal) in Akcijskega načrta za krožno gospodarstvo 2.0 dodaja nadaljnje ukrepe in spodbuja države članice k prehodu na krožno gospodarstvo.

Lokalne oblasti se bodo morale preusmeriti in pospešiti dejavnosti na tem področju, da bodo lahko sledile tem spremembam v nadaljnjih letih, tako da bodo zakoni o preprečevanju odpadkov in ponovno uporabi zasnovani in učinkovito izvedeni in ločevanje koristnih odpadkov standard. Zmanjševanje količine odpadkov tako omogoča postopno opuščanje odlaganja nekoristnih odpadkov na odlagališčih in sežigalnicah, kar bo pozitivno vplivalo na doseganje cilja Evropske unije, da postane ogljično nevtralna do leta 2050.

Z revizijo ključne evropske zakonodaje o odpadkih v letu 2018, kot je Direktiva o odpadkih (2008/98/ES) in Uredba o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo (1994/62/ES), vedno večje število občin želi začeti pot proti zero waste občini, da bi tako izpolnile zahteve s strani EU. Evropska mesta imajo pogosto vse pristojnosti in avtoriteto pri nadzoru ravnanja z odpadki, zato imajo ključno vlogo pri vodenju prehoda k družbi brez odpadkov.

Nova in posodobljena evropska zakonodaja in vedno večja ozaveščenost prebivalcev, da moramo spremeniti trenutni sistem, občinam dajeta enkratno priložnost, da izkoristijo potencial, ki ga nosi krožno gospodarstvo. Krožno gospodarstvo prispeva h krepitvi lokalnega gospodarstva in hkrati ščiti naše okolje. Mesta in občine bi morale biti v ospredju zero waste gibanja z uvajanjem novih modelov porabe, sistemov, ki zapirajo krog življenjskih ciklov proizvodov, pilotnih projektov, ki preprečujejo odpadke in povezujejo skupnost z izvajanjem teh načel.

Zero Waste Evropa je ustvarila ta dokument kot orodje, skupaj z Zero Waste Masterplanom, ki usmerja svoje člane pri angažiranju in podpori lokalne skupnosti, ki se želi pridružiti zero waste programu.

Cilji tega priročnika so:

1. Zagotoviti poenoteno razumevanje zero waste konceptov, definicije in hierarhije - lažje izogibanje zelenega zavajanja (greenwashing) in popačeni interpretaciji zero waste vizije.
2. Ustvariti enoten pristop za zero waste občine po celi Evropi, da bodo prevzemale in implementirale najbolj uspešne strategije in ukrepe.
3. Spoznati in priznati pomembnost angažiranosti posameznikov, občanov in občank ter zagotavljanje dostopa in možnosti sodelovanja v celotnem procesu odločanja od začetka programa.

1

Temelji

OZAVEŠČANJE

V nekaterih primerih boste ugotovili, da občine same pridejo k vam, in izrazijo njihov interes postati občina brez smeti. V večini primerov pa boste morali vi vzpostaviti stik z občinami in lokalnimi svetniki in najprej predstaviti koncept zero waste in bonitete, ki jih zero waste ukrepi prinesejo skupnosti. Nekaj ključnih stvari, ki jih morate izpostaviti med prvim stikom z občino vključujejo:

- Delo in strokovno znanje znotraj vaše organizacije, vpliv, ki ste ga imeli na lokalni ali državni ravni in zakaj ste vzpostavili stik z izbrano občino;
- Uspešne primere občin iz vse Evrope, ki so pristopile k načrtu zero waste, kot tudi primere najboljših ukrepov in praks na posameznih področjih preprečevanja nastajanja odpadkov (vse to lahko najdete na spletni strani Zero Waste Europe Cities).
- Prednosti, ki jih prinaša začetek programa zero waste za občino in lokalno območje. Poudarite lahko vsestranske koristi, ki jih zero waste program prinaša občini, kot so skladnost z evropsko zakonodajo, nižji stroški ravnanja z odpadki in povečanje števila lokalnih in trajnostnih delovnih mest. Največji vpliv boste imeli, ko te koristi združite s svojim poznavanjem dotičnega mesta, da podate konkretne primere, kaj bi to pomenilo tej občini, npr. "Vem, da je trenutna cena za sežiganje XX znesek. Z zmanjšanjem količine odpadkov, poslanih v sežigalnico, in s sprejetjem integriranega sistema ravnanja z odpadki bi lahko prihranili XX vsako leto ..."

TOP NASVETI

- ★ **Gradite odnose z vsemi uradniki v vaši občini:** ti posamezniki bodo postali vaši zavezniki in partnerji, zato boste morali graditi pozitivne odnose, da boste lahko učinkovito sodelovali z občino. Pozdravite jih na prireditvah, prirejanju sestankov in izmenjajte koristne dokumente - vse te male stvari pripomorejo k dobrim odnosom, ki so ključnega pomena za uspeh programa.
- ★ **Uporabite njihov jezik:** določene definicije in pristopi znotraj koncepta zero waste se bodo razlikovali glede na lokalni kontekst. Zato je dobro preučiti različne dokumente in občinsko zakonodajo, da lahko zagotovo razumete njihov jezik, kar lahko dobro izkoristite na sestankih z lokalnimi uradniki.
- ★ **Vzemite si čas za spoznavanje konkretnih potreb vaše občine:** postavite se v položaj občinskih svetnikov in skušajte razumeti, kaj motivira odločitve, ki jih sprejemajo. Na tak način boste lažje prilagodili svoj slog in pristop in si zagotovili učinkovitost dela.

Prvi koraki

PREDSTAVITEV PROGRAMA OBČINI

Kmalu po prvem stiku je ključno, da dobite priložnost za osebno predstavitev zero waste programa za občine svetnikom, naj bo to preko sestanka, ali pa organizirajte dogodek ali delavnico.

Da bi optimizirali svoje delo in si prihranili stroške, vam svetujemo, da povabite čim več lokalnih skupin ali občin hkrati, s čimer si boste prihranili organizacijo več dogodkov. V idealnem primeru boste lahko združili občine, ki imajo veliko skupnega, kot npr. podobna geografija, gospodarski razvoj (npr. povprečni dohodek prebivalcev) ali podobne okoljske dejavnike. Dogodek lahko organizirate posebej za občine, ki imajo visoko raven turizma v glavni sezoni in se zato soočajo z edinstvenimi izzivi preprečevanja odpadkov

Ta dogodek ali delavnica naj bo namenjena predstavnikom lokalnih skupnosti in izvajalcem komunalnih storitev. Namen je predstaviti in predlagati zero waste program lokalnim upraviteljem, in pa da ti razumejo, kaj točno pomeni skupnost brez odpadkov in kakšni so pogoji za pridružitve. Najpomembneje je, da razumejo, da je priključitev lokalnim skupnostim brez odpadkov le prvi korak na njihovi poti, ta napredek je nato potrebno nenehno spremljati, prilagajati in po možnosti spremeniti, potrebno je tudi stalno sodelovanje s prebivalci.

Ne pozabite prilagoditi formata in stila sestanka udeležencem/občinstvu. Na tej točki je cilj vzbuditi zanimanje za zero waste s strani občine in zagotoviti dobro razumevanje, kaj to pomeni za skupnost: katere ukrepe bo uvedla občina in nove priložnosti, ki se bodo odprle skupnosti.

TOP NASVETI

- ★ Predstavite uspešne najboljše prakse drugih evropskih občin, zlasti tistih, ki so podobne vaši občini, kar daje okvir za njihovo pot proti zero waste skupnosti. Veliko študij primerov in tehničnih publikacij lahko najdete na spletni strani **Zero Waste Europe**.
- ★ Sporočila naj bodo pozitivna in osredotočena na korist lokalni skupnosti. V mislih imejte dva ali tri ukrepe, ki jih je mogoče dovolj enostavno izvesti, tako da pogovori ostanejo praktično naravnani.
- ★ Bodite pozorni na prihajajoče javne dogodke, ki bi jih lahko uporabili za ozaveščanje in komunikacijo z občinami. **Primer: Zero Waste Lviv je začel svojo akcijo "Plastic bag free"** (brez plastične vrečke) z lokalnim odborom, ki se je končala 3. julija, na Mednarodni dan brez plastičnih vrečk.

URADNA REGISTRACIJA

Ko se bo občina odločila, da začne svojo pot brez odpadkov, morajo svoje podatke registrirati pri lokalni zero waste organizaciji, ali nacionalni Zero Waste organizaciji, ki deluje v sklopu Zero Waste Europe City programa. Registracija mora vključevati kontaktne podatke odgovornih posameznikov, pa tudi jasno definirane kvantitativne cilje za zmanjšanje odpadkov in podpis uradnega pisma z Zero Waste Europe (obrazce izda Zero Waste Europe).

ZERO WASTE ODBOR

Na tej stopnji postopka je obvezno, da se vzpostavi uradni mehanizem za vključevanje zainteresiranih strani, kar imenujemo zero waste odbor, ki bo podpiral koordinacijo zero waste načrta. Odbor mora vključevati predstavnike izvoljenih lokalnih oblasti, komunalnih podjetij, strokovnjake iz zero waste organizacij, druge NVO, lokalna podjetja in druge.

TOP NASVETI

- ★ **Poskusite dobiti kontaktne podatke dveh ali treh posameznikov iz vsake organizacije.** V primeru izostanka določene osebe tako izvajanje programa ne bo moteno.
- ★ **Ustvarite jasno opredeljene cilje, vloge in odgovornosti za vsakega člana zero waste odbora,** tako da vsak posameznik točno ve, kaj njegova vloga zahteva.
- ★ **V Svilengradu v Bolgariji, je bil ustanovljen lokalni svet zero waste,** ki je sestavljen iz raznolike skupine aktivnih državljanov, vključno z lastniki restavracij in hotelov, nevladnih organizacij, romske mladine, poslanci lokalnega parlamenta, občinskih uradnikov, starejših občanov, učiteljev, zdravnikov in drugih.

OCENA TRENUTNEGA STANJA

Med fazo načrtovanja lokalnega načrta skupnosti brez odpadkov je nujno, da občina izvede temeljito analizo in oceni trenutno stanje na področju ravnanja z odpadki in politiko preprečevanja odpadkov. Ocena prvotnega stanja daje občinam in lokalni zero waste organizaciji izhodišče za spremljanje učinkovitosti ravnanja z viri v občini.

Razpoložljivost teh podatkov je ključnega pomena za legitimnost in veljavnost programa, kar zagotavlja potrebne temelje za sestavo prihodnjih ciljev in ukrepov, ki so bistvo prehoda v zero waste skupnost.

Da bi zagotovili, da prvotna ocena vsebuje vse potrebne kazalce za merjenje napredka na področju zero waste, močno priporočamo, da občine uporabijo Zero waste priročnik in Masterplan, ki ga je sestavila organizacija Zero Waste Europe, ki nudi koristna navodila za ocenjevanje občin. Ocena mora vsebovati temeljit pregled trenutnega stanja na področju komunalnih odpadkov, kaj, kje in koliko odpadkov proizvede skupnost, kaj in koliko se reciklira, kompostira, zavrže, naj bo to preko odlagališč, sežigalnic ali mehanično biološko obdelavo odpadkov (MBO).

TOP NASVETI

- ★ **V tem procesu uporabite širok spekter zainteresiranih skupin v skupnosti**, ki naj pomagajo občini in komunalnim podjetjem. To ne pripomore samo k boljši kakovosti podatkov, ampak tudi postavi pozitiven zgled za nadaljnje angažirano sodelovanje skupnosti.
- ★ **Najdite podatke o čim večjem številu ukrepov za preprečevanje nastajanja odpadkov**, na primer točno število centrov za ponovno uporabo in trgovin brez embalaže že deluje v skupnosti. Takšna poročila omogočajo, da se občine osredotočijo na preprečevanje odpadkov od samega začetka. Kasneje lahko te podatki uporabite pri komunikaciji z občino glede ukrepov in nadaljnjih strategij, ki preprečujejo nastajanje odpadkov.
- ★ V samo treh mesecih je mesto Sălacea v Romuniji videlo veliko izboljšanje na področju zmanjševanja in preprečevanja odpadkov z adaptacijo učinkovitega sistema ločenega zbiranja, ki ga je predlagala naša članica Zero Waste Romunija po začetni oceni razmer.

3

Priprava načrta

DELAVNICA O PRIHODNJIH UKREPIH ZA ZERO WASTE PROGRAM

Ko ste pridobili osnovne podatke za vaše območje, vam močno priporočamo, da občina ali zero waste odbor organizira delavnico ali dogodek za širšo skupnost, in poda trenutne sklepe. Čeprav ta delavnica ni obvezna, prinaša veliko koristi. Takšen dogodek lahko poveže skupnost in vse zainteresirane skupine, da lahko skupaj preučijo vse podatke in razpravljajo o možnih ukrepih za zmanjšanje preostalih odpadkov.

Med predstavitvijo/delavnico mora občina ali drug pristojni organ predstaviti trenutne podatke o nastanku in recikliranju odpadkov. Nato naj imajo vse zainteresirane strani možnost podati mnenje in razpravljati o različnih metodah in ukrepih, ki bi jih lahko uvedli, da se trenutni položaj izboljša. Zainteresirane strani, ki se morajo udeležiti tega dogodka so: predstavniki občine in komunalna podjetja, pa tudi nevladne organizacije, razne civilne družbe, predstavniki lokalnih podjetij in javnih ustanov in tudi prebivalci.

TOP NASVETI

- ★ **Ustvarite odprt, participativen dogodek, kjer se lahko vse zainteresirane strani vključijo v pogovor tako, da zagotovite dovolj časa na dnevnem redu za odprt dialog.** Struktura dogodka oz. delavnice naj dovoli čas za povratne informacije. Učinkovitost in zaveza k načrtom in ukrepom na poti do zero waste skupnosti se bo povečala, kadar je širok spekter skupin imel priložnost predstaviti svoje ideje in vključiti svoje strokovno znanje.
- ★ **Ohranite visoke ambicije glede ciljev in načrtov,** ki jih občina želi postaviti, hkrati pa morate zagotoviti, da so cilji realni in dosegljivi. Nasloviti morate vse ovire, ki skupnosti preprečujejo, da bi zmanjšala svoje odpadke.

- ★ Do leta 2003 je imela Sardinija eno najnižjih ravni ločevanja odpadkov v Evropi, dosegala je le 3,8 % na področju ločevanja odpadkov **Danes je Sardinija v samem ospredju v Italiji in Evropi kar se tiče ločevanja** odpadkov, s 60-% stopnjo ločevanja v letu 2016, njihov cilj je doseči 80 % do leta 2022. Primer Sardinije kaže, kako pomembno je uveljaviti prave zakone in cilje že od začetka, vključno z zelo razširjenim ločenim zbiranjem bioloških odpadkov in zbiranjem od vrat do vrat, zvišanjem cen na odlagališčih in finančnimi spodbudami za občine.

DEFINIRANJE UKREPOV IN CILJEV

Na tej točki se občina odloči, katere cilje in ukrepe želi uresničiti, glede na izhodiščne podatke, pridobljene med oceno trenutnega stanja in skupno delavnico.

Občina razpolaga s širokim naborom ukrepov, ki jih lahko vključi v svoj zero waste načrt, na primer ločevanje odpadkov, uvedba sistema plačaj, kolikor odvržeš (PAYT), finančnih spodbud za ponovno uporabo, na primer prehod na vračljive sheme. Obvezno pa je, da občina izpolnjuje zahteve, določene v Zero waste zavezi.

TOP NASVETI

- ★ **Osredotočite se na celotno sliko** - čeprav je prilagoditev zero waste načrta posameznim okoljem in potrebam ključnega pomena, je potrebno spomniti vašo občino o merilih za preprečevanje in reciklažo odpadkov, postavljenih s strani vlade ali Evropske unije. Kot v primeru barcelonske regije, je to lahko glavni vzrok za akcijo.
- ★ Uporabite Zero Waste Masterplan kot vodilo za vašo občino. Na primeru Parme lahko vidimo, kako lahko Masterplan spremeni mesto s tradicionalnimi metodami ravnanja z odpadki v zero waste mesto. V 2011 je to italijansko mesto stagniralo pri ločevanju odpadkov na 48 %, leta 2015 pa so dosegali že 72 %, brez dodatnih stroškov občini, medtem ko so tudi ustvarili nova delovna mesta.

4

Animacija lokalnih zainteresiranih skupin

JAVNA PREDSTAVITEV NAČRTA ZERO WASTE PREBIVALCEM IN MEDIJEM

Ko je načrt dogovorjen in so cilji določeni, je naslednji korak za občino javna predstavitev novega zero waste programa lokalni skupnosti. To lahko stori preko enega dogodka ali preko več dogodkov na lokalni ravni. Poleg tega mora mesto organizirati obsežno spletno kampanjo za ozaveščanje prebivalcev, in tako zagotoviti, da vsi lokalni prebivalci v celoti razumejo prihajajoče spremembe. Prebivalce je potrebno obvestiti o spremembah pri ločevanju odpadkov in predstaviti nove centre za ponovno uporabo.

Javna predstavitev zero waste načrta je ključnega pomena za vključitev lokalnih prebivalcev v sprejemanju odločitev že od začetka programa, ki bo vplival na njihov vsakdanjik. Javna predstavitev programa in druge izobraževalne dejavnosti ozaveščajo ljudi o ravnanju z odpadki in prihajajočih spremembah sistema, hkrati pa dajejo priložnost posameznikom, da izrazijo svoje mnenje in predloge. Lokalna oblast mora lokalnim prebivalcem podati jasne smernice o tem, kako lahko sodelujejo in kako bodo njihove ideje upoštevane pri nadaljnjih revizijah projekta.

Dostop do informacij in priložnost za posvetovanje naj bo na voljo tudi preko spleta, da se vključijo tudi tisti občani, ki se ne morejo udeležiti ali jim javno srečanje ni dostopno. Ključnega pomena za uspeh načrta občine je, da se lokalni prebivalci počutijo kot del rešitve, da se njihovi glasovi slišijo in da sprejete odločitve odražajo interese celotne skupnosti.

TOP NASVETI

- ★ Zero waste ne zmanjšuje samo ostankov odpadkov, ohranja vrednost surovin in materialov v družbi, ampak tudi vzpostavlja sistem, ki pomaga ustvariti socialno kohezijo in integracijo. Lokalni odgovorni organi in zero waste odbor naj informirajo lokalne skupnosti o viziji za prihodnost in to vizijo jasno načrtajo v zero waste načrtu. To bi lahko storili na primer z več možnostmi za sodelovanje lokalne skupnosti ali ustvarjanjem novih delovnih mest na področju recikliranja in ravnanja z odpadki, ki naj bodo odprta za člane skupnosti, kar posledično pomeni, da večja raven naložb ostane v skupnosti.
- ★ **Upoštevajte načine, preko katerih prebivalci pridobivajo informacije in prilagodite svoje načrte,** pozanimajte se, katere komunikacijske platforme so najbolj priljubljene v vaši skupnosti. V nekaterih primerih je to lahko Facebook ali drugo socialno omrežje, v drugih je to lahko lokalni radio ali sestanki v mestni hiši. Uspešen načrt komunikacije z lokalno skupnostjo bo zagotovil izmenjavo informacij na različnih komunikacijskih platformah in dosegel čim več članov lokalne skupnosti.
- ★ **Primer Bruges** in ustanovitev **Bruges Food Lab**, kjer so vse zainteresiranih strani prispevale k rešitvam kaže, da je kolektivni pristop pogosto ključ do učinkovitega načrta za mesto.

Sklep in zaveze občin

POTRDITEV NAČRTA ZERO WASTE S STRANI PRISTOJNIH ORGANOV

Po končani javni predstavitvi in so bili vsi prebivalci obveščeni in so vse strani imele možnost podati svoje mnenje o zero waste načrtu, mora občina posredovati dogovorjeni načrt lokalnemu pristojnemu organu, npr. občinskemu svetu ali najvišji avtoriteti za uradno potrditev. Načrt mora vsebovati vsaj posamezne ukrepe, ki so imenovani v "Zero Waste Commitment" (zero waste zavezi), ampak če gre vse po načrtu in so vsi koraki, navedeni zgoraj, upoštevani, lahko upamo, da bo občina začrtala ambiciozen načrt, ki gre dlje od zahtevanega nacionalnega ali evropskega minimuma.

Ko se načrt sprejme v občinskem svetu ali drugem pristojnem organu, mora zero waste načrt potrditi tudi lokalna zero waste organizacija in organizacija Zero Waste Cities, v sklopu Zero Waste Europe. To bo zagotovilo, da načrt izpolnjuje naše zaveze in cilje, ki jih pričakujemo od zero waste občine. Šele ko občina pridobi potrdilo od Zero Waste Europe in njenega lokalnega člana, se lahko uradno razglasi kot občina na poti do zero waste in so pozdravljeni kot članica v programu Zero Waste Europe's Cities.

Občina bo nato dodana mreži Zero Waste Europe, skupaj s predstavitvijo na spletni strani in spletnem zemljevidu občin brez odpadkov. Ko je občina del mreže, jo lahko prosijo, naj deli pridobljene izkušnje, ki so se jih naučili v tem času in njihove najboljše prakse s širšim občinstvom, prek serije webinarjev Zero Waste Europe ali kot uradne študije primera. Sodelujoči na občini bodo imeli dostop tudi do knjižnice, ki jo je ustvarila Zero Waste Europe, in priložnosti za udeležbo na usposabljanju akademije Zero Waste Europe.

TOP NASVETI

- ★ **Uporabite študije primerov in vire, ki jih daje Zero Waste Europe v pomoč pri zavzemanju za večjo stopnjo ukrepov in napredek proti zero waste z vašo občino.** Ti viri zajemajo mnogo področij s strani naših članov po Evropi, na primer, učinkovito zbiranje bioloških odpadkov, odstranjevanje plastike za enkratno uporabo iz lokalnega gospodarstva in učinkovito lokalno gospodarstvo in učinkovito recikliranje OEEO

Nadaljevanje dela skupaj

SPREMLJANJE IN POROČANJE

Ob koncu vsakega leta od sprejetja zero waste načrta, je zelo priporočljivo, da občina zbere ustrezne podatke za pripravo poročila o napredku pri doseganju njihovih ciljev, načrtanih v načrtu. Poročilo je potrebno treba uradno predstaviti lokalni zero waste skupini in/ali zero waste odboru, kar bo omogočilo analizo in večje razumevanje o uspehih in padcih v zadnjih 12 mesecih. To poročilo naj vsebuje pretekla poročila z informacijami o načrtovanih ukrepih za naslednje leto, tako da bodo zainteresirane strani ostale obveščene in lahko posredujejo svoje misli o načrtovanih zero waste ukrepih.

Skupaj s tem mora občina organizirati redno dogodke za ozaveščanje in izmenjavo informacij za skupnost, v živo kot tudi preko spleta. Namen teh dogodkov je lahko bodisi poročanje o napredku, ki je bil dosežen po sprejetju načrta brez odpadkov, bodisi za posvetovanje z zainteresiranimi stranmi o določenem ukrepu, na primer uvedbi sistema povratne embalaže ali sistema, kjer proizvajalci prevzamejo večjo odgovornost za svoje produkte (extended producer responsibility).

Nujno je, da se člane skupnosti, od prebivalcev do podjetij, se še naprej obvešča in angažira v program, če naj se počutijo del skupnih prizadevanj za prestop k zero waste. Da se zagotovi stalno skladnost z zero waste načrtom naj ima zero waste odbor stalen dostop do podatkov, da se vzpostavi celovit nadzorni sistem. Vrednotenje napredka in ciljev se včasih zdi zastrašujoče, vendar pa lahko poenostavljeno ocenimo odločitve na dveh specifičnih področjih:

1. Ali občina napreduje v formalnih obveznostih, na primer, ali je že določila datum za izvajanje programa ravnanja z biološkimi odpadki.
2. Ali občina napreduje občina pri specifičnih ciljnih, ki so bili načrtani znotraj zero waste načrta, kot je X število javnih dogodkov, ki se odvijajo preko celega leta.

Primer sistema, ki se uporablja za učinkovito spremljanje napredka občin pri izpolnjevanju zero waste obveznosti, je z uporabo treh barvnih kartonov, ki signalizirajo napredek v celoti ali napredek pri posameznih ciljih:

- **ZELENI KARTON: Vse v redu!** Zeleni karton pomeni, da občina ali v celoti ustreza dogovorjenemu načrtu ali dobro napreduje pri določenem cilju. V primeru zelenega kartona naj lokalna zero waste organizacija pomaga občini razumeti razloge za ta uspeh in preveri, ali je možno uspešne ukrepe in prakse prenesti na druga področja občinskega zero waste načrta.
- **RUMENI KARTON: Pozor!** Rumeni karton pomeni, da občina ali ne sledi nekaterim ciljem in ukrepom v načrtu, ali ne dosega pričakovanega napredka, ki ga je načrtovala za določen cilj. Ta karton se uporablja kot opozorilo občini, naj uvede dodatne ukrepe, da se zadeve uredijo. Če občina prenehati izpolnjevati ali dosegati formalnih obveznosti, je to samodejno rumeni karton. Potrebno je organizirati srečanja ali razprave ter preučiti ovire, ki občini preprečujejo doseganje cilja ali izpolnjevanje načrta v celoti.
- **RDEČI KARTON: Napačna smer!** Rdeči karton pomeni, da občina ne izvaja načrta, h kateremu se je zavezala in zavrnila dodatne potrebne korake za napredek in nadaljevanje zero waste zaveze. Posledično je občina lahko uradno odstranjena iz mreže Zero Waste Europe.

USPEŠNI PRIMERI

- Zero Waste Italija izvaja zelo učinkovit sistem nadzora, ki razvršča cilje in ukrepe občin glede na zero waste načrt.
- V Sloveniji naša članica Ekologi brez meja izvaja izjemno uspešen barvni sistem poročanja in skladnost s programom.

TOP NASVETI

- ★ Če se pojavi problem pri spremljanju napredka pri zero waste načrtu, bi bilo morda lažje začeti z merjenjem posameznega ukrepa (na primer samo s stopnjo ločevanja odpadkov) ali posebnih dogodkov in srečanj, ki jih organizira občina. Z uspešnim zbiranjem podatkov, njihovo analizo in predstavitevjo le-teh v teh manjših odsekih boste začeli graditi zaupanje z občino. Hkrati pa bo občina lažje prepoznala potrebo in nujnost večje skladnosti s celotnim načrtom.
- ★ **Vključite širšo skupnost - vsakdo mora odigrati svojo vlogo pri prehodu na zero waste.** Podjetja, šole in bolnišnice bi morale imeti središčno vlogo pri doseganju zero waste ciljev, zato se poskusite z njimi redno sestajati, razpravljati in sodelovati, da bo lahko občina dosegla zero waste načrt.

ZAKLJUČEK

Ta priročnik je namenjen članom Zero Waste Europe. Želimo, da ta zbirka napotkov pomaga in podpira naše člane pri delu z občinami in lokalnimi skupnostmi: pri ozaveščanju in sprejemanju ukrepov za zero waste občine ter pridobivanju večjega števila občin k izvajanju ambicioznih zero waste strategij.

Ta dokument je bil ustvarjen kot okvir, ki mu člani in občine lahko sledijo pri oblikovanju in izvajanju strategije brez odpadkov. Člani lahko informacije v tem priročniku dodatno dopolnijo z dokumenti in viri, ki so na voljo na spletni strani Zero Waste Europe Academy Academy.

Vizija in cilj programa Zero Waste Europe Cities je pospešiti prehod na zero waste na ravni občin in skupnosti, z izvajanjem najnovejše zakonodaje EU in vplivnimi strategijami za ravnanje z odpadki, ki temeljijo na modelih, osredotočenih na državljane, kar vodi do bistvenega zmanjšanja nastajanja odpadkov s povečanjem recikliranja, ponovne uporabe in popravila materialov.

Več kot 400 občin se že je zavezalo in si prizadevajo za družbo brez odpadkov, jasno je, da se zero waste gibanje širi. Hkrati pa ostajajo pomembni zakonodajni, socialni in kulturni izzivi, ki upočasnjujejo rast gibanja.

Upamo, da je ta priročnik koristen in informativen za tiste skupine in občine, ki želijo družbo brez odpadkov, vendar niso prepričani kako, ali za tiste, ki želijo povečati učinkovitost obstoječih politik zmanjševanja in preprečevanja odpadkov.

Za več informacij in razna vprašanja nam lahko pišete kadarkoli na cities@zerowasteeurope.eu

Obišči spletni strani Zero Waste Europe in Zero Waste cities za več informacij glede programa zero waste in kako uspešno vzpostaviti merila, ki preprečujejo nastanek in reducirajo smeti na lokalni ravni.

Zero Waste Cities

Bruselj, Februar 2020

Avtor:

Jack McQuibban in Pierre Condamine

Urednica

Rossella Recupero

Prevedla:

Nataša Repovž

Zero Waste Europe se iskreno zahvaljuje Evropski uniji za finančno pomoč. Organizacija Zero Waste Europe nosi vso odgovornost za vsebino tega dokumenta. Vsebina tega dokumenta morda ne odraža mnenja financerja. Financer ne nosi odgovornosti glede uporabe podanih informacij znotraj tega dokumenta.